

виконання місцевих бюджетів. *Публічне право*. 2020. № 1(37). С. 50-58. URL: <https://www.publichne-pravo.com.ua/files/37/pdf/pp-2020-37-05.pdf>.

2. Деревянко Б.С. Особливості бюджетної відповідальності як різновиду фінансово-правової відповідальності. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 6. С. 145-149.

3. Літвінцева А.С. Правова природа фінансової відповідальності. *Право і суспільство*. 2016. № 3. С. 125-131.

4. Дічкова О.В. Відповідальність за бюджетні правопорушення, допущені на першій стадії бюджетного процесу. *Держава і право*. 2011. № 51. С. 447-452.

5. Устинова І.П. Теоретичні питання співвідношення фінансово-правової та адміністративної відповідальності. *Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне та космічне право»*. 2010. №4 (17). С. 64-67.

УДК 34.342 (043.2)

Кремова Д.С., здобувач першого року навчання
третього освітньо-наукового рівня вищої освіти,
Запорізький національний університет, м. Запоріжжя, Україна
Науковий керівник: Коломоєць Т.О., д.ю.н., професор

ПРИСЯГА У ПУБЛІЧНОМУ ПРАВІ: ДОКТРИНАЛЬНИЙ ПОГЛЯД НА ЇЇ ВИЗНАЧЕННЯ У ДОСЛІДЖЕННЯХ ВЧЕНИХ-ЮРИСТІВ

Існує декілька видів джерел, які є цінними при глибинному дослідженні поняття присяги. До таких джерел відносяться історичні документи, енциклопедичні видання, словники та дослідження вчених-юристів. Останню категорію слід розглянути детальніше.

До вчених, що присвятили дослідження окремим аспектам правового регулювання присяги належить, наприклад, О.Л. Кравчук. Вчений у своїх роботах, спираючись на історичний досвід формування поняття присяги, необхідності її визнання та нормативного закріплення, визначаючи авторське поняття присяги, робить акцент на тому, що присяга є правовим явищем, яке пов'язане із прийняттям клятви, а саме: «присяга як правове явище – це юридичний факт, який являє собою прийняття офіційної клятви», вірно наголошуючи на тому, що найважливішим є розуміння сутності присяги і її структури [1].

Н.Г. Русакова дає визначення поняттю присяга, близьке до того, що міститься в енциклопедичних виданнях: «присяга – це юридичний факт, що являє собою прийняття офіційної клятви (урочистої обіцянки) дотримуватись та виконувати права та обов'язки у відповідності до займаної посади, який визначає момент зміни спеціального правового статусу суб'єктів і здійснюється в особливому ритуальному порядку на

основі спеціалізованих символічних дій». І тут варто погодитися з вченою з приводу того, що після офіційного прийняття присяги особа змінює свій правовий статус, вона набуває нових обов'язків, безпосередньо пов'язаних із посадою, за порушення яких передбачена відповідальність та юридичні наслідки [2].

Досить влучно зазначає дослідниця Маськовіта М.М., що присяга є одним із феноменів сучасної правової дійсності. Акцентуючи увагу на тому, що немає потреби у тому, щоб ототожнювати категорії «присяга» та «клятва», дослідниця погоджується з тим, що вони є взаємопов'язаними суміжними, але при цьому наголошує, що варто ці категорії співвідносити як частину і ціле. Розглянувши процедуру прийняття присяги, можна дійти висновку, що клятва або урочиста обіцянка це її рівнозначна частина, але вона є не єдиною у цій процедурі, тому не можна ототожнювати ці категорії. Варто їх розглядати як суміжні поняття [3].

Цікавою є думка дослідника Нікіфорова М.В. щодо того, що «інститут присяги слугує становленню моральної та правової відповідальності передусім для представників публічної влади перед державою, суспільством та окремими громадянами». Із цим варто погодитися, адже історичний досвід підтверджує думку про моральність присяги. Ще у стародавні часи запорукою правди була присяга, і жодна особа не мала сумніву у ній, адже присяга була сакральною дією, що передбачала за будь-яких умов дотримувати обіцянку, яку було надано. Вважалося, що особа, яка порушить клятву, буде покарана вищими силами. Тому присяга вважалася і вважається високою, піднесеною дією, що базується на відповідальності та моралі. Щодо другої половини поняття, варто зазначити, що дійсно у офіційних текстах присяги, що закріплені законодавством України, незмінними залишаються слова «на вірність Україні», «на вірність Українському народові» [4].

На підтвердження вищезазначеної думки варто навести слова ще одного дослідника, а саме М.М. Паховича, який визначив, що «текст будь-якої присяги поєднує у собі правила етики, правові та моральні норми, що діють на основі звичаїв, традицій та нормативно-правових актів у тому чи іншому суспільстві». Так, основні ознаки, що були притаманні присязі на початку її виникнення як явища, дійшли до нашого часу, зберігаючи традиції; прийняття присяги супроводжується церемонією із дотримання всіх правил, притаманним таким подіям, а процедура організації, проведення та прийняття присяги є законодавчо закріпленою для кожного виду присяги окремо [5].

Так чи інакше, перелік дослідників, які приділили свою увагу окремим аспектам дослідження присяги, не є вичерпним. Кожна думка є обґрунтованою, індивідуальною і, у деяких випадках, не схожою з іншими, але варто зазначити, що присяга є дійсно феноменом, який і

надалі не омине увага вчених-юристів, і навколо якого будуть виникати нові питання та нові пропозиції їх розгляду.

Література

1. Кравчук О.Л. Історичний розвиток поняття «присяга». *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2015. Вип. 13(1). С. 107-111. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2015_13%281%29__29

2. Русакова Н.Г. Присяга как общеправовой феномен: дис. кандидата наук: 12.00.01. Нижегород. акад. МВД России. Нижний Новгород, 2008. С. 81.

3. Маськовіта М.М. Присяга працівників ОВС України: історико-правовий вимір: дис. канд. юрид. наук: 12.00.01. Львівський університет внутрішніх справ. Львів, 2017. С. 55.

4. Никифоров Н.В. Присяга (клятва) как правовое явление. *Вестник Нижегородского ун-та им. Н.И. Лобачевского. Серия: Право*. 2001. № 1. С. 260-265.

5. Пахович М.М. Присяга як правове та суспільне явище. *Вісник прокуратури*. 2013. № 12 (50). Ст. 140-145.

УДК 356.35:355.1 (043.2)

Садовський М.В., аспірант,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

СУЧАСНИЙ СТАН ТА МІСЦЕ МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ УКРАЇНИ

Положенням про Міністерство оборони України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 26.11.2014 року № 671, визначено, що Міністерство оборони України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику з питань національної безпеки у воєнній сфері, сферах оборони і військового будівництва в мирний час і особливий період. Поряд з цим, Міністерство оборони України також є уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі державної авіації та органом військового управління, у підпорядкуванні якого перебувають Збройні сили України та Державна спеціальна служба транспорту [1].

Міністерство оборони України як центральний орган виконавчої влади забезпечує проведення в життя державної політики у сфері оборони, функціонування, бойову та мобілізаційну готовність, боєздатність і підготовку Збройних Сил України до здійснення покладених на них